

140 DE ANI DE RELAȚII DIPLOMATICE
ROMÂNNO-SPANIOLE

DANA GLIGA*

Abstract. *The present article presents an introductory historical note about the diplomatic relations between Romania and Spain. This year Romania celebrates 140 years of diplomatic collaboration to Spain and there are presented also another anniversary datas, chronologically, which are relevant for the international presence of Romania. Spain and Romania are connected for millenials through the language, through their origin to the Romanic countries. Currently, the billateral dialogue contributes to the development of the European common values within the EU and NATO.*

Keywords: *Romania; Spain; diplomatic relations; historical facts; European Union membership; strategic partnership;*

Ca în fiecare an, România celebrează aniversarea unor colaborări cu diferite state ale lumii, menite a schimba traiectul atât pe plan local, precum și pe plan internațional. În anul 2021 se sărbătoresc 100 de ani de relații diplomatice cu următoarele state: *Estonia* (raporturi diplomatice din data de 21 martie 1921). În prezent, România nu dispune de un birou diplomatic în Estonia. Reprezentarea diplomatică a României în Estonia este deținută de către Ambasada română la Helsinki, iar la București, Estonia deține un consulat onorific, care este administrat de către Ambasada Estoniei în Varșovia, Polonia.

Conlucrarea efectivă, pe plan diplomatic, dintre România și *Letonia* a fost consemnată, prima dată, în documente, la data de 21 februarie 1921. Pe o perioadă de șaptesprezece ani (1922-1939), reprezentarea diplomatică a Letoniei la București a fost arondată Legiunii letone la Praga. Începând cu anul 1924, Letonia deschide trei consulate onorifice în România – la București, Constanța și la Galați.

În data de 18 februarie 1921 s-a anunțat debutul colaborărilor diplomatice cu *Georgia*. În prezent, România dispune de ambasadă în Tbilisi, Georgia, iar Georgia are ambasadă la București.

Un deceniu de conexiuni diplomatice se celebrează, anul acesta și în raport cu *Solomon Islands*, Oceania (din februarie 2011).

* Consilier al Președintelui Institutului Cultural Român, cercetător asociat al Institutului de Filosofie-Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru” – Academia Română, București.

*România – Spania:
2000 de ani în familia romanității*

Acordurile româno-spaniole au traversat, prin convergența survenită de latinitate, etape milenare în istorie, dincolo de relațiile din prezent, care sunt aspecte cordial, pe plan diplomatic. În pofida tuturor încercărilor mai mult sau mai puțin prielnice, de a izbuti de pe urma impedimentelor care au condus la stagnări, atât România, cât și Spania au schițat un tablou istoric presărat cu înfrângeri și reușite.

Geografic, Spania este așezată în sud-vestul Europei, în Peninsula Iberică, înconjurată de Marea Mediterană, Gibraltar, Franța, Andora, Golful Biscaya, Portugalia, Oceanul Atlantic. Ziua Națională a Spaniei este sărbătorită în fiecare an pe data de 12 octombrie, care mai este recunoscută drept „Ziua Hispanității”.

România este situată în partea central-sud-estică a Europei la limita peninsulei Balcanice, ocupând mare parte din bazinul inferior al Dunării. Aceasta este înconjurată de Ucraina, Ungaria, Serbia, Bulgaria, Marea Neagră și Republica Moldova. Ziua Națională a României este sărbătorită în fiecare an pe data de 1 decembrie.

Efectul toponimic (moștenit pe linie latină) asupra statelor, care poartă amprenta romanității datează de pe vremea Împăratului Traian – unul dintre simbolurile *princeps* ale istoriei romane. Născut în Italica, Marcus Ulpius Nerva Traianus (18 septembrie 53 d. Hr. Italica, Spania – 8 august 117 d. Hr. Selinus) a fost unul dintre cei mai prolifici împărați, în timpul căruia Imperiul Roman a cunoscut o expansiune teritorială considerabilă. Caracterul prevalent al latinității, din perspectivele civilizației și culturii a fost propagat și la nivel identitar, datând din perioade ancestrale. Axa de comunicare dintre Spania și România vizează, și în prezent, coeziunea realizată la nivel administrativ, economic și cultural, care susține, implicit, mecanismul de eficientizare al strategiilor de dezvoltare, la nivel internațional. Nicolae Iorga se pronunța astfel, despre marea familie a romanității: „România primește cu bucurie reuniunea sa cu surorile sale occidentale; o reuniune, pe care și-a dorit-o cu toată sinceritatea inimii sale.” (*La Epoca*, 13 martie 1928).

Aspectelor fluctuante ale politicii, adversităților survenite de pe urma diferitelor contexte geopolitice, perioadelor de incertitudine le-au urmat, ulterior, etape prielnice fructificării rezultatelor apărute în urma eforturilor, depășite prin intermediul unei comunicări armonioase. Un exemplu benefic, în acest sens, a fost epoca Evului Mediu. Printre precursorii, care au pus bazele legăturilor româno-hispanice s-au numărat erudiți cărturari ai vremii, precum: Grigore Ureche, Miron Costin, Maximilianus Transilvanus, Nicolaus Olahus, Constantin Cantacuzino, Ion Neculce, Amres de Poza și Juan Lotiquio; toți aceștia reprezintă precursori de seamă, care au formulat principii ideologice și culturale, de referință.

În esență, se cuvine să amintim, în acest context, contribuția semnificativă a oamenilor de cultură, care au concurat la conturarea individualității romane a celor două state, în context internațional și care au premers direcțiile de evoluție multilaterală, pentru generațiile următoare.

Primele relații politice hispanico-române oficiale datează din secolul al XV-lea, când voievodul Transilvaniei, Iancu de Hunedoara și Regele Alfons al IV-lea de Aragon au încheiat un tratat de colaborare. Ulterior, în secolul al XVI-lea, contactele s-au intensificat, mai ales în planul cultural, iar în secolul al XVII-lea, cronicarii Grigore Ureche și Miron Costin furnizau, deja, noutăți despre Spania și spanioli.

La două secole distanță cronologică, la data de 23 iunie 1881 se stabileau relațiile diplomatice dintre România și Spania, la nivel de Legație. Reprezentanța diplomatică era condusă de către Juan Pedro de Aladro, însărcinat cu afaceri. Prima convenție comercială a avut loc în anul 1908; mai apoi, timp de doi ani, din anul 1911 până în anul 1913 au avut loc demersurile pentru înființarea Legației României în Spania. La data de 15 iunie 1913 începea să funcționeze, efectiv, Legația sub conducerea lui George Crețianu, în calitate de trimis extraordinar și ministru plenipotențiar. La data de 4 iunie 1946, relațiile diplomatice aveau să înceteze dar au fost, ulterior, restabilite, la nivel de ambasadă, la data de 21 ianuarie 1977. Juxtapus, la data de 3 mai 1977, primul ambasador al Spaniei la București, Jose Carlos Gonzalez-Campo Dal-Re își prezenta scrisorile de acreditare în această calitate. Ca un credențial, în cadrul Arhivelor Diplomatice ale Ministerului Afacerilor Externe, de la București se păstrează documentul, care atestă debutul activității diplomatice oficiale, dintre cele două state; diplomatul Antonio Aguilar y Correa Marchiz de la Vega de Armijo, ministrul de Externe de atunci i se adresa omologului său, Eugen Stătescu.

Revenind, însă, la etapele de început ale stabilirii misiunii oficiale în ținutul spaniol, amintim anul 1885, când se înființează cel dintâi consulat al României, în Spania – un consulat onorific al României la Barcelona; ridicat ulterior, la rangul de consulat general în anul 1895.

Anul 1906 a însemnat un moment istoric pentru România, prin „Expoziția Națională a României” și a „Expoziției Internaționale din Barcelona” (1929); două prilejuri, care au condus la sedimentarea relațiilor româno-spaniole. Vizita Reginei Maria a României în Spania (3 februarie – 6 mai 1929) a contribuit, de asemenea, într-o proporție semnificativă la necesitatea stabilirii unor acorduri româno-spaniole. Popularitatea de care se bucura Regina Maria, în acea perioadă, precum și prestigiul țării, căpătat prin intermediul afirmării în diverse domenii, i-au conferit acesteia un loc providențial, în conștiința națiunii spaniole. Regele Spaniei, Alfonso al XIII-lea a demonstrat, veridic, unitatea care le leagă pe cele două națiuni latine.

Corpul diplomatic autohton, delegat în Spania la misiune la începutul secolului al XX-lea era alcătuit din: Prințului Anton Bibescu, ministru plenipotențiar al României la Madrid, alături de Regina Maria, Nicolae Titulescu – președintele „Societății Națiunilor”, ministrul Gheorghe Mironescu, diplomatul și ministrul român Ștefan Ciceo Pop, Henry Helfant – atașatul comercial al ambasadei românești din Madrid, prințul Valentin Bibescu – președintele „Federației Internaționale de Aeronautică” și scriitoarea Elena Văcărescu.

În perioada interbelică, relațiile bilaterale româno-spaniole au cunoscut o perioadă caracterizată de pacifism, atât pe plan economic, cât și politic, România, promovând la acea dată, o politică viabilă de colaborare mutuală internațională.

Perioada modernă a înregistrat un real succes datorită aplicării principiilor de menținere ale relațiilor amiabile dintre cele două state. Victoria reputată în urma epocii moderne, prin eficientizarea comunicării la nivel diplomatic se datorează lui: Nicolae Bălcescu, C. A. Rosetti, Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, Alberto de Quintanay Combis, Juan Fastenrath, Teodoro Lorente. Similar cu perioadele precedente, epoca modernă a suplimentat posibilitățile de creare ale unui patrimoniu al valorilor comune (româno-spaniole), din perspectivă educațional-culturală. Dintre cele mai relevante inițiative cu repercursiuni în sectoarele educației și culturii s-au remarcat: colaborarea în plan universitar; schimburile științifice, care au existat deja încă de la începutul epocii moderne; acestea, fiind inter-relaționate cu procesul de formare al elitelor, reprezentate de emeriți bursieri români, studenți la universitățile din Madrid sau Paris; publicarea unor opere ilustre, conferințele științifice, provenite din interiorul mediilor academice.

În afara reprezentanților oficiali, cu rol declarativ al relațiilor diplomatice, o participare esențială au avut-o activitățile culturale consulare, atașate activității diplomatice; în fapt, aceste considerente, sintetizându-se în planul diplomației culturale. Politica și cultura au constituit, adeseori, doi poli endemici, cu rol de racordare la sistemul internațional, al unui stat. Un alt rol cheie, care a culminat cu emanciparea sistemului socio-ideologic l-au avut următoarele personalități, care au consemnat o serie de cărți de călătorie: Mihail Kogălniceanu, Joaquin de Llave y Garcia, Nicolae Iorga și Miquel de Unamuno. Dintre ambasadorii culturali ai României, pentru civilizația spaniolă se numără: Alexandru Popescu Teleaga, Mihai Tican Rumano; conferințele științifice și culturale susținute de Emil Racoviță, Ramon Menendez Pidal, Sextil Pușcariu, Nicolae Iorga, Miquel de Unamuno, Elena Văcărescu, Marta Bibescu. Aceștia au contribuit la elaborarea unor schimburi științifice și comunicări universitare, sortite a capacitate activitatea de cercetare și implementare a unor tehnici eficiente de aplicare a cunoștințelor dobândite.

Conlucrarea bipartită a avut un parcurs favorabil, de-a lungul timpului, și datorită originii latine, prin care se regăsesc (România și Spania) în marea familie a romanității, alături de Italia, Portugalia și Franța. Conexiunile lingvistice, itinerariul istoric sinuos al fiecăruia în parte, au generat amplitudinea dialogului pe mai multe paliere (socio-economic, diplomatic, cultural, ideologic și educațional).

Aderarea României la Uniunea Europeană și integrarea sa în anul 2007 a schimbat abordarea relațiilor de lucru, în temeiul desfășurării progresului european, prin aplicarea precisă a următoarelor noțiuni: aprofundarea viitorului Europei, politica de coeziune, vecinătatea U.E. (având în vedere Parteneriatul Strategic dintre România și Spania), prin amplificarea nivelului și al volumului contactelor la nivelul aparatului instituțional central și local.

Pe plan european, capacitatea de expansiune a acțiunilor de conlucrare dintre cele două țări a însemnat, cel puțin în ultimii treizeci de ani, un imbold favorabil adus mediului diplomatic. Apanajele diplomației – segmentul public și cultural – și-au adus aportul, în sensul aprofundării valorilor comune care vizează idealul democratic și în sensul determinării construirii unei baze ideologice, care să reprezinte fundamentul echității, dezvoltării și stabilității europene.

De peste un deceniu, parte din populația Spaniei este și cetățeanul român. Conform unor statistici recente, în Spania se găsește cea mai numeroasă valoare numerică constituită de către cetățenii români (în prezent, diaspora română reprezintă 12,3% din totalul imigranților din Spania).

Comunitatea românească este una activă, reprezentată de un procent de populație bine integrată în cultura și civilizația spaniolă. Un factor contributor la recunoașterea potențialului românesc a fost și crearea unor serii de asociații autohtone, care contribuie la integrarea românilor în viața economică spaniolă.

În prezent, Secția consulară a ambasadei române din Spania este alcătuită din șapte oficii consulare. Elementul inedit, prin care se diferențiază Spania de celelalte țări se remarcă prin modul de prezentare al Corpului Diplomatic; respectiv, ambasadorii poartă uniformă identică celei de acum o sută patruzeci de ani.

Juan Carlos I s-a aflat la conducerea Spaniei, acesta, aducând democrație din anul 1975, încoace. Exercițiile constante de comunicare dintre cele două state au contribuit, cu succes, la menținerea unui parcurs constant, ulterior, acestea devenind membre UE și NATO, de unde au putut să se axeze pe definirea valorilor democratice și a principiilor comune de consorțiu. Punctul comun al celor două țări constă, totodată, și în incluziunea în cadrul unei mari familii regale europene. Pe lângă aceasta, dincolo de cooperare diplomatică, cele două state cunosc apartenență politică, economică, artistică, academică, educațională și sportivă, europene.

De curând, în contextul sărbătoririi celor o sută patruzeci de ani de relații bilaterale, E. S. ministrul Afacerilor Externe, domnul Bogdan Aurescu și omologul spaniol, doamna Arancha Gonzalez Laya au discutat despre „operaționalizarea deplină” a Parteneriatului Strategic România-Spania. Pe marginea celebrării relațiilor diplomatice au fost analizate obiectivele comune ale Bucureștiului și Madridului.

Un element veritabil, care a condus la întărirea relațiilor dintre cele două state este faptul că Spania a fost una dintre primele țări care s-a implicat activ în aplicarea proiectului referitor la predarea cursului de limbă, cultură și civilizație românească în state membre ale Uniunii Europene și mai ales a sprijinit ferm condiția României în cadrul reuniunilor Uniunii Europene. În ultimii zece ani, cetățenii români au înregistrat o pondere semnificativă în dezvoltarea economiei spaniole. Dimensiunea demografică a contribuit și la sublinierea unui dialog benefic în plan politico-diplomatic, favorizat de contactele frecvente la nivel înalt, la diversificarea cooperării în domenii prioritare, precum: agricultura, economia, comerțul, munca, afacerile sociale, justiție, afacerile interne și turismul.

Parcursul optim al dialogului româno-spaniol al anilor 2009-2015 a atins în anul 2015 pragul de 3,2 miliarde de Euro și dublarea investiției de capital spaniol în România. Abordarea comunicării sub forma Parteneriatului Strategic s-a produs în anul 2013, estimând voința politică comună de apreciere a posibilităților de conlucrare dintre România și Spania. De asemenea, diplomația parlamentară a contribuit în mod evident la accelerarea colaborării dintre cele două țări. Prin cumulul de valori comune asupra cărui ambele state sunt deschise să coopereze se înțelege, în principal: democrația, solidaritatea, coeziunea, dezvoltarea coordonată a tuturor componentelor, angrenate în valorificarea principiilor democra-

tice, la activarea tuturor formelor de dialog interparlamentar, care ar putea conduce la dinamizarea parteneriatului strategic inter-statal.

Pentru acțiunea de a lupta *pro bono* pentru cauze umanitară, îl amintim pe diplomatul spaniol Jose de Rojas y Moreno (18 decembrie 1893- 2 martie 1973), diplomatul spaniol, care a contribuit decisiv la salvarea mai multor evrei șefarzi din România, în perioada în care a fost ambasador al Spaniei la București (1940-1943).

Contextul politic și internațional post-decembrist (1989) a culminat cu intensificarea comunicării româno-spaniole, la cel mai înalt nivel; suprimând oricare altă inadvertență ivită în decursul altor perioade. Merită subliniată, ipostaza de aliat puternic și constant a Spaniei, pentru integrarea României în Uniunea Europeană, în anul 2007. Colaborarea multilaterală dintre România și Spania, atât în UE, cât și în NATO evidențiază și mai mult ideea de integritate în marea familie europeană, fără echivoc; chiar dacă, adeseori este un termen controversat, în ultima perioadă. Raporturile politice cu caracter permanent între state, stabilite prin precepte diplomatice constituie un imbold și pentru comunicarea inter-statală cu alte state și între alte state.

În urmă cu opt ani, în cadrul unei vizite la nivel de stat, în Spania, au fost discutate, detaliat, focusarea pe investiția în infrastructură, telecomunicații și energie. Dincolo de elementul migraționist, parteneriatele trans-statale, raportându-ne la cele două țări, au cunoscut și un progres comunitar (în plan economic, mai ales). Indicele demografic spaniol număra în anul 2013 circa un milion de cetățeni români. Odată cu liberalizarea pieții muncii, stabilită prin intermediul acquis-ului comunitar, la data de 1 februarie 2014 a poziționat Spania în fruntea clasamentului celor mai adaptative națiuni care agreează ideea de integrare a cetățenilor de altă naționalitate, aplicând tratament egal, în concordanță cu legile și regulile sale.

Etimologic, statul este puterea centrală exercitată asupra unei mase de populație – în general de aceeași etnie – și asupra unui teritoriu, care laolaltă îi îngăduie să se manifeste autonom în relațiile cu alte state. Condiția amicală care alătură cele două țări – Spania și România – de peste un secol se poate, lesne, identifica cu quintesența excelenței menținerii unei înțelegeri, care stă la temelia unei geopolitici plenare. Iar la baza legăturilor oficiale dintre cele două state se află aplicarea, cu predilecție, a protocolului, ca mod de subliniere al puterii politice, și implicit al puterii sociale, a cetățeanului.

BIBLIOGRAFIE

- Anghel, Ion M, *Diplomația României după Marea Unire din 1918, Asociația Ambasadorilor și Diplomaților de Carieră din România, Academia Română, Civilizația Românească*, București, Editura Academiei Române, 2020.
- Documente Diplomatice, Din activitatea Ministerului Afacerilor Externe în mandatul lui Adrian Năstase (iulie 1990-octombrie 1992)*, Fundația Europeană „Titulescu“, Arhivele Diplomatice – MAE, Institutul Revoluției Române din Decembrie 1989, Târgoviște, Editura „Cetatea de Scaun“, 2019.
- Moise, Leonida, *Introducere în Teoria Relațiilor Internaționale*, București, Editura „Paideia“, 2008.
- Vârsta, Ioana, *Protocol și etichetă diplomatice*, București, Editura „C.H.Beck“, 2011.
- <https://europa.eu/european-union>.
- Ministerul Afacerilor Externe – <https://www.mae.ro>.